

1808 Krigsminne

Den 25.april 1808 rykker fienden frem under oberst Gahns ledelse sør av Flisa mot Glomma. Styrken består av 500 mann. Den norske hovedstyrken, grenaderbataljonen av 2.Trondhjemske regiment og Elverumske skiløperkompani, lå ved Åsnes kirke. Etter hvert kommer de i kamp inne i skogen, og en av norgeshistoriens mest berømte heltemodige episoder inntreffer, da trønderen, kaptein Drejer - klatrer opp på en kjempestor stubbe. To grenaderer lader for ham og vekselvis rekker ham geværene, hvoretter han feller den ene fienden etter den andre, før han segner om rammet av 7 kuler.

Det forefinnes mannskapsruller over Stjørdalske Infanterikompani, som ble tatt opp under en mønstring på Halsen i 1807. Her går det frem hvem som var skarpskyttere og hvem som var grenaderer. Nærmere 40 personer fra distriktet er navngitt, men ingen vet med sikkerhet hvem som ble sendt sørover i lag med kaptein Drejer, og var med i det berømte slaget ved Trangen. I følge Jon Leirfall var slaget trolig det hardeste slag noen nordmann har deltatt i her til lands. Det endte med total seier for Norge, og alle de 430 overlevende svenskene ble tatt til fange etter det fire timer lange slaget. De norske styrkenes tap var 15 døde og 57 sårende.

Den muntlige tradisjonen er ikke til å stole på. Derfor blir det ofte slik i ettertid - etter berømte slag og episoder - at alle var der, ja - hele bygda - selv de som ikke en gang var født på den tiden hadde vært med!!! Til og med etter andre verdenskrig hvor etterrettelighet lettere kunne dokumenteres, dukket det opp en rekke helter fra "skogen". Da jeg voks opp i Gudbrandsdalen ble det fortalt og skrytt av personligheter som jeg trodde hadde vært med både ved Stalingrad og i Normandie – og att på til samtidig. Tøffe gutter.

Halvor Halvorsen Havdal, døpt i 1775 – død i mai 1861, er en av de få stjørdalinger som var med i slaget ved Trangen den 25.april 1808. Det heter seg at han var en veteran fra ufredsårene 1807 – 1814. En annen stjørdaling var Efast Halvorsen som bodde på Nordmo. Denne Efast var nok ikke skuggredd av seg. Han hadde god trening i å jage ulv som på den tiden var nokså nærgående. Ved Trangen tilhørte han trolig 4.divisjon, som ble ledet av kaptein Elias Nægler. En tredje person, Eilif Christian Hegrem, som voks opp på Åsveien og en stund var lærer i Hegra, – var og med i slaget ved Trangen. Senere ble han kommandant på Vardøhus festning, hvor han døde i 1832. Disse tre fortalte meget fra den berømte dagen i april da den tapre Peter Nicolay Drejer mistet livet på stubben der inne i de dype skoger. En Tylløv Gundersen Frøyum var også med i Trangen og ved Kongsvinger. Han ble såret og døde på "sykehus".

Nicolay Peter Drejer ble døpt den 21.mars 1773, født på gården Survik i Fosnes prestegjeld som sønn av Lars Drejer og Helene Heltberg i Trondheim. Han giftet seg den 1.juli 1801 med Henricha Lysholm Willer fra Beitstad – datter til sognepresten. Det er lite som tyder på at han gikk Den matematiske skole (Krigsskolen), men avanserte likevel, og ble kaptein i desember 1804. Som militær ble han karakterisert som en "uvorren, kampglad natur – brautende kanskje – men en åpen "nasjonal" krigertype med ekte trøndersk tilsnitt".

Da jeg var ungdom lot jeg meg imponere og/eller skremme over det berømte bilde av vår nasjonalhelt på stubben. I ettertid ser jeg vel på episoden som litt "dumdristig" – nesten som

et selvmord å regne. Det gjorde vedkommende "udødelig", og handlingen var kanskje utslagsgivende som drivkraft og inspirasjon, men for den stakkars Drejer var manøveren så "tåpelig" at jeg er fristet til å tro at de som har fortalt om episoden nok har smurt vel mye på. På den annen side trenger vi slike "helter" og episoder. Det gir styrke og samhold. Og det er lite tvil om at den dødsforakt og kampvilje som kapteinen la for dagen, begeistret både sine soldater - og ettertiden.